

95

מדינת ישראל
הכנסת

ש. ב.

פרוטוקול מס' 5/א

מישיבת ועדת החינוך והתרבות שהתקיימה
ביום ד', א' בכסלו תשט"ז - 16.11.55
בשעה 8.45.

נוכחים:

- חברי הוועדה:
- ש. פרסיץ - היו"ר
 - מ. ארם
 - פ. זואריץ
 - ח. מגורי-כהן
 - ד. נצר
 - מ. סנה
 - ר. צברי
 - א. רוזיאל-נאור
 - י. רפאל

מוזמנים:

- ז. ארן - מז החינוך והתרבות.
- מ. אבידור - המנהל הכללי של משרד החינוך והתרבות.
- י. שריר - סגן המנהל הכללי במשרד החינוך והתרבות.
- ל. סטנר - היועצת המשפטית של משרד החינוך והתרבות.

סדר-היום:

- א. תשובות לשאלות שנתעוררו עקב סקירת משרד החינוך והתרבות על מערכת החינוך בשנת תשט"ז.
- ב. גיוסות גור ארבעה ובהצעות.

=====

היו"ר ש. פרסיץ: פותחת את הישיבה.

ה. מגורי-כהן:

בטרם לנציגי משרד החינוך והתרבות יחזרו לחאלות רציני לשאול שאלה נוספת לילדים המפגרים פיגור סכלי - ידוע לי כי בנתניה קיים בית-ספר יסודי בשם יהודה הלוי, אשר הוקם לילדים מפגרים פיגור סכלי. אולם אני מכיר ילדים כאלה שאינם נמצאים במוסד, מחוץ סכנראה הפך מוסד זה במשך הזמן למוסד לילדים מפגרים בלימודיהם ולא בשכלם. האם קיימים **בדרך סודיות מיוחדים לילדים כאמור** ומה עושה משרד החינוך והתרבות לשם כך? כי אני מכיר משפחות הנהרסות על-ידי ילדים מפגרים בשכלם.

מ. אבידור:

אני רוצה להפנות תשומת לבכם לתיקונים קלים בפרוטוקול מס' 2/א, מיום ג' ט"ז בחסון תשט"ז, בעמוד 5, בקטע חלפני האחד וכן בסורה החמישית מהסוף צריך לכתוב: "וקיבלנו לגבי שנתון זה מספר קטן מזה."

בעמוד 5 בקטע חלפני האחרון בסורה הרביעית מהסוף יש למחוק את המלים הבאות אחרי המשפט: "70% לחינוך ממלכתי", ולכתוב: "8,6% לחינוך ממלכתי דתי - ב-3% פחות מאשר בסנת תשט"ו. בגן המוכר נרשמו השנה 9,6% לעומת 7,1% בשנה שעברה. אחר לוחס. . ."

בעמוד 11 בקטע השני בסורה הרביעית מהסוף במשפט המתחיל: "השנה יש 824 תלמידות בכיתות א' ו-ב' לעומת 834 בשנה שעברה בכיתות א' ו-ב' ולהלן פירוט מספרי התלמידות בכיתות לגננות בבתי-המדרס: בשנת תשט"ו היו בכיתה א' בבתי-מדרס ממלכתיים 360 תלמידות וממלכתיים-דתיים - 42; בסך-הכל - 402. בכיתה ב' היו בבתי-מדרס ממלכתיים - 357 תלמידות וממלכתיים-דתיים - 75; בסך-הכל - 432. בשנת תשט"ו בסך-הכל היו 834 תלמידות. בשנת תשט"ז היו בבתי-המדרס הממלכתיים בכיתה א' - 350 תלמידות וממלכתיים-דתיים - 83; בסך-הכל - 433. בכיתה ב' היו בבתי-מדרס ממלכתיים - 337; בממלכתיים-דתיים - 54; בסך-הכל - 391 תלמידות. בסך-הכל היו בשנת תשט"ז בכיתות א' ו-ב' 824 תלמידות. נוסף לסמינרים. . ."

על חלק מהחאלות יחויב מר טריד ועל

חלק - אנוכי.

י. טריד:

שאלה חברה-הכנסת צברי מדוע ממשיכים המורים לקבל מפרעות על חשבון מסכורתם. חשבתי, כי יבוא ציון לשובה, כי גמרנו השנה עם האלת המפרעות. ציון כבר ד"ר אבידור ושאלת מפרעות למורים קיימת זה 30 שנה וזו לנו השנה הראשונה שהצלחנו להתגבר על ענין זה ואתמול חולמה כבר מסכורת ספטמבר ל-80% של המורים. אולם זהו רק אומדן. המורים החדשים לא קיבלו מסכורת, כי אין כל יכולת להכין מסכורת לעובד שעבד שבועיים או שלושה שבועות. את המסכורת משלמים אמנם בסוף החודש, אבל מכינים אותה בתחילת החודש. לכן אין כל אפשרות לשלם מסכורת לעובד חודש 10 ימים לאחר הנכנס לעבודה. זו לנו השנה הראשונה ששילמנו מסכורת החל מחודס ספטמבר וכן שילמנו מקדמות על חשבון חוספת השכר; כן הצלחנו לשלם מסכורת חודש אוקטובר בזמן. לכן שאלה זו נפתרה לשביעות רצון מרכז המורים. אינני רוצה לומר בזה שאין רוגז של מורים וטרוניות מצידם, אבל בטח אחר. התרעומת כרגע היא שהמסכורת אינה מספקת.

אשר לענין המסמרת השניה והאם נבנו חדרים ברמת-גן ובתל-אביב כדי להקטינה - כבר מסר לכם ד"ר אבידור

י. שריד:

מהו היקף המשמרת הסנייה. בשנת תשט"ו היו 540 כיתות שלמדו אחרי-הצהריים ובשנת תשט"ז גדל מספרן והגיע ל-631 כיתות. אבל היה זה בתחילת שנת הלימודים תשט"ז. בינתיים נגמרו בנינים במקומות שונים כמו, ברמת-גן. יוצא איפוא, כי אנו נעמוד השנה באותו מספר כיתות הלומדות אחרי-הצהריים כפי שהיה בשנת תשט"ו למרות שנכנסו למעלה מ-20,000 תלמידים חדשים. שאלת המשמרת הסנייה אינה שאלה כה קלה לפתרון. לו מצב החינוך היה סטאטי אפשר היה לעשות מאמץ ולגייס כמה מיליוני לירות ולפתור את שאלת המשמרת הסנייה, אולם כאשר יז כל הזמן גידול טבעי וקליטת עליה לא קל לפתור שאלה זו. אבל במקומות הגדולים מנסות העיריות לגייס אמצעים מקורות אחרים. למשל, תל-אביב עומדת לקבל הלוואה מחברה אחת למטרה זו; חיפה אף היא מנהלת מסא-ומתן כדי לגייס כספים ועורכת מבצע הצלה. היא עוברת מבית-ספר לבית-ספר ובודקה, ובכל מקום שהיא רואה אפשרות לצמצם את חדר המורים ולהפכו לכיתה ולתת למורים חדר קטן יותר - היא עושה זאת ומסודלת להקטין את מספר התלמידים במשמרת הסנייה. יש להניח, כי השנה תבוא הקלה מסויימת, אבל קשה להגיע לחיסול מוחלט של הבעיה. ענין המשמרת הסנייה אינה תופעה ישראליה ובמדינות רבות בעולם קיים הדבר.

נסאלנו מדוע עולה חדר כיתה 10,000 ל"י. כזה הוא הסכום, וזאת בלי ריהוט. חדר כיתה מגיע מ-49 מ"מ ועד 56 מ"מ. לכל חדר יש לצרף מרפסת ופרוזדור ברוחב מסויים; כן יש לצרף לחדר כיתה חדרי שירות. יוצא איפוא, כי בירושלים עולה חדר כיתה 14,000 - 13,000 ל"י. ישנם אולי מקומות מסויים בהם אפשר להגיע לחדר כיתה שיעלה 10,000 ל"י.

כיצד אנו עוקבים אחר ביצוע תכנית הלימודים - למעשה זוהי השנה הראשונה שנמסרה כשלמות לידי המורים. התכנית לכיתות ה' - ה' נמסרה למורים באמצע השנה. אבל זוהי השנה הראשונה שהתכנית נמסרה כשלמות וכבר נעשו גסיונות במקומות מסויימים והשנה מנסים אותה בכל הארץ. ישנם בתי-ספר שהנהיגו אותה ומנסים אותה רק לגבי כיתות מסויימות, ישנם בתי-ספר המנסים אותה רק לגבי מקצועות מסויימים. הם חייבים למסור לנו דין-וחשבון על דרך הביצוע. עתה מתכנן הפיקוח המרכזי כיצד לרכז את הידיעות ולגבשן על-מנת להעמידן לרשות הכלל.

הצריך לבדוק בכל בית-ספר באיזה מידה מבצעים את תכנית הלימודים, מהם הקשיים ומה בלתי-אפשרי, מה אפשרי על-ידי הדרכת מסויימת - זוהי עבודתו של הפיקוח המרכזי והוא מכין עצמו לקראת זאת. זוהי גם שאלה של הדרכת בלתי פוסקת. אולם בעזרת צבא המפקחים שיצטרפו לעשות את העבודה מתכנן הפיקוח המרכזי את הדברים.

אשר לכיתות הטרומ-מקצועיות - השנה פתחנו 28 כיתות טרום-מקצועיות למלאכה, 10 - לחקלאות בקריה-מלאכי, תל-אביב, גני-תקווה, יהוד, ראשון-לציון, מעברת עמישב, חיפה, צפת, נהריה, רעננה, ירושלים, בית-שאן, סולם צור ותענך - רובם ביחובי-עולים גדולים ובערים הגדולות.

חברת-הכנסת רזיאל-נאור שאלה כיצד תפתר למעשה שאלת גני-הילדים לגילאי 5 וכיצד תיחייב לבנות את הגן לרגל כניסת סכר הלימוד - בקרר לגני-הילדים לגילאי 5, הרי ידוע לחברי הוועדה שהשנה בוסל ענין סכר הלימוד ולא האריכו את חוק חינוך חובה (הוראת עשה) שהיה קיים בשנת תשי"ד ו-תשט"ו. אבל מספר רשויות מקומיות גבו כבר סכר לימוד חלקי בשעת הריסום

י. שריד:

וחלק בחטרות מתוך הנחה כי חכר הלימוד יסאר בתוקפו והאסמכה לכך היתה סכר הלימוד נכנס לתקציב סנה 1955/56 והכנסת איסרה את חוק התקציב, על יסוד זה גבו הרשויות המקומיות את סכר הלימוד על חשבון סנה חס"ז. אולם ידוע, כי המצב הכספי של הרשויות המקומיות הוא קשה, ובעיקר, כאשר יהיה עליהן להחזיר את הסכומים שקיבלו - זהו דבר לא קל. נוסף לכך החלה בעיה סניה שהיא חמורה יותר: מספר רשויות מקומיות מתמרדות, כי ביצעה סהן גבו את סכר הלימוד, סכומים אלה כיסו את הסתתפות הרשויות המקומיות במסכורת הגננות ואת דמי ההחזקה מחום שילסנן הוצאות גדולות של החזקה. עתה כאשר ביטלו את סכר הלימוד אומרות הרשויות המקומיות סאין להן תקציב להחזקה, כי התקציב נערך בחודס אפריל ולא היה כל יסוד לחשוב חיבטלו את סכר הלימוד. ההסתתפות בהחזקה מגיעה לחצי מליון ל"י. יתכן והמוצא יהיה להממלה במידה סתגלה אמצעים כספיים חצטרך. לחמוך בחלק מן הרשויות המקומיות סמצבן חמור ביותר בחדשים ספטמבר 1955 ועד אפריל 1956. כן אני חומע סמדברים על העלאת המסים ברשויות המקומיות.

אחר להאלת הפיקוח וההדרכה, והאם יסנה הדרכה מצד המנהלים - סנה סנה אנו מגבירים ומרחיבים את רמת הפיקוח. בסנתיות האחרונות הוספנו למעלה מ-30 עובדים בפיקוח ובדרכה. אבל אלה הם מן הדברים סאין להם סיעור ואף פעם אי-אסר להגיע לנקודת רוויה, מפני סאם יש ברשת 40% מורים בלתי-מוסמכים, הן בסלב א' והן בסלב ב' כי רוב המורים באו רק בחנים האחרונות, אף רוב המורים הצעירים הם בלתי-מוסמכים; לכן ודאי סאין גבול לצורך בהדרכה. אבל יש גבול ליכולת להגדיל את מספר המפקחים והמדריכים. בתקציב החדס סאנו מכינים יסנה הגדלה נוספת למספר המדריכים, אבל איננו יודע אם נצליח לקבל זאת.

יש לנו חכניות להגביר את ההדרכה מצד מנהלי בתי-הספר. יסנם מנהלים סכבר עושים זאת ויש מנהלים סאינם עושים זאת. לא חסוב אם המנהל בקי בכל מקצועות הלימוד בכל הכיתות, אבל צריך להיות רצון לתדריך ולהיות מודרך. בדרך כלל מקבל המודרך הדרכה כאשר המנהל הוא בר סמכא. אולם יש מנהלים סאין בכוחם לעשות זאת.

אנו עוסקים בחאלות חכר-הכנסת רפאל לגבי הסתלמות מנהלים וכיצד למנותם ולפטרם. עד כה לא ניתנו הוראות למינוי מנהלים. אנו מצאנו פגמים בחיטה הקיימת, לכן אנו חושבים להנהיג חיטה חדסה. אולם בלי ספק צריך יהיה להעזר במנהלים כמדריכים. אם המנהלים לא יעזרו יתהווה חלל ריק.

נסאלנו על-ידי חכר-הכנסת מגורי-כהן על אחוז המורים הבלתי מוסמכים ביחובי-עולים - על כך אני רוצה להביא בפניכס דין-וחשבון שקיבלנו ממפקח מחוז הדרום לחודס ספטמבר 1955. בזמנו, סמעו חכרי ועדת החינוך והתרבות של הכנסת הסניה את דברי מר סימון סהוא המפקח למחוז הדרום. הוא אמר דברים קשים על המצב בנגב. אולם עתה הוא כותב, כי אחוז המורים המוסמכים גדל מאז סנה חסי"ד מ-12% ל-44%, להוציא את ההתיסבות העובדת הוותיקה ססם היו בסנה חסי"ד מרבית המורים המוסמכים. גם כאן ניכר ההבדל בין סתי המגמות, בין מורים ממלכתיים לממלכתיים-דתיים. בעוד סאחוז המורים המוסמכים בבתי-ספר ממלכתיים מגיע ססנה ל-60% - זהו אחוז המקובל בתל-אביב וירושלים - ובלי ההתיסבות הוותיקה ל-53%, הרי אחוז המורים המוסמכים בבתי-ספר ממלכתיים-דתיים הנו 35%. ברור, כי זוהי התקדמות לגבי מה שהיה.

הסיבה לכך היא: הצבא העמיד לרשותנו 110 בוגרות סמינר הממלאות את סירותן בצבא בהוראה ביחובי הנגב. מתוך 110 בוגרות אלה 11 הן דתיות. כן נקלטו בבתי-הספר הממלכתיים

י. סריד:

מורים מתנדבים, או נניח, בבאר-זבוע החלו להגיע לסם עובדי מדינה
חונים או קציני צבא המביאים אתם את נחותיהם שהן מורות מוסמכות.

הוא מוסיף וכותב, כי הדבר בולט
ביתר שאת ביישובי-עולים ובמוסבי-עולים, בעוד האחוז המורים המוסמכים
הגיע בחנת תח"ד ל-6 במוסבי-עולים, הרי חמנה הוא מגיע למעלה
מ-50 בבתי-ספר ממלכתיים ול-23 בבתי-ספר ממלכתיים-דתיים, וזאת
על אף הכפלת המספר האבסולוטי של המורים. אם נצרף לכך את 41
בוגרי המדרשות שהיו בבאר-זבוע, גבעת ווינגטון ונהלל, אשר
קיבלו חנת הכשרת יחוד, הרי יגיע אחוז המורים המוסמכים ביישובי-
עולים ל-72 ובבתי-ספר ממלכתיים-דתיים ל-36. מותר להניח, כי
במוסדות הממלכתיים נוצר כוח אדם יניאפסר עבודה סדירה.

הבאתי דין-וחשבון זה מפני שהמצב החמור
ביותר היה סם. אפשר ללמוד מכך גזרה חווה לגבי המצב בצפון. יכול
להיות זעה המצב בצפון יותר קשה, אם כי המגמה הכללית של חיפור
עדיין קיימת וזה מחפיע ללא כל ספק על הרמה הכללית. אין זאת אומרת
חיס לפעמים מורה חגמר אוניברסיטה, אבל אין לו החכלה פדגוגית, הרי
אצלנו הוא מופיע כמורה בלתי-מוסמך.

המצב היה כה רע, עד אשר בכל מקום
חבא מורה מוסמך במקום מורה בלתי-מוסמך הרי הוא הופך את הקשרה
על פיה. ליישובי הנגב הגיעו הגרועים שבמורים מבחינת החכלתם
העברית שהיתה אפסית ואינם יודעים את דרך העבודה; יש ולפעמים
עומת בכיתה א' מורה שאינה יודעת לומר ולרקוד.

נחאלנו על-ידי חברת-הכנסת פרסיץ
מה גורל התכנית לחיטול החדרים הקטנים המסמכים לכיתות - תכנית
זו היתה מיוסדת על 1000 כיתות ולא על 2000. התכנית היתה לחל
1000 חדרים קטנים ולבנות במקומם 750 חדרים אחרים. נתמנתה ועדה
העורכת סקר בארץ והגישה תכניות המסתכמות בסך של 3,000,000 ל"י.
מתוך סכום זה קבע משרד האוצר סולם עדיפויות ואישר סכום של
1,000,000 ל"י באותם המקומות חיה להתחיל מיד בבניה. ברגע המחרד
האוצר יגלה מקורות כספיים נוספים, אולי יוסיף על הסכום הזה.
לפי טעה נראה שהאוצר טרם גילה גם את הסכומים האחר. האיחוד
הסופי טרם ניתן ואנו מקווים, כי הוא יינתן בימים הקרובים.

מ. אבידור:

חברת-הכנסת צברי חאלה כמה מהמורות
חגונייסו אינן חוזרות לעבודה ההוראה
קשה לקבוע דבר זה רק לפי חנה אחת. אצלנו, כמו בכל ארץ אחרת,
מסיימות תלמידות את הסמינרים ואינן נכנסות להוראה גם אם אינן
הולכות לצבא. בעיה זו קיימת בכל המדינות, הן מסקיעות בתלמידות
15 - 14 חנות לימוד ואחר-כך המסיימות אינן נכנסות להוראה בשעה
חאורך עבודתן צריך להיות עד לגיל הפנסיה. חמיד קייה הדיון אם
כדאית ההסקעה. אולם יח לציון, כי יחנן כאלה ההולכות לצבא לאתר
הסמינר וחוזרות לעבודה רק כעבור 10 חנים. אנו עומדים לערוך
סטטיסטיקה בשטח זה ולראות מה היכול של הסמינרים. אך סטטיסטיקה
כזו צריכה להעלות לנצי חנים אחדות.

הגננות ססיימו את לימודיהן בחנת
תח"ז אנא נקלטו - אמרתו סמחון 104 גננות חדשות יחנן 57 גננות
ססיימו את הסמינרים בחנת תח"ז ועוד 21 חחזרו מהצבא או מחופסות.
אולם סיימו את הסמינרים קרוב ל-400 גננות. רובן הגדול בצבא,
חלק ניכר בגנים פרטיים, חלק בהוראה בתורת מורות, כי אין צורך
חנה חנה ב-400 גננות חדשות. אנו עומדים להעמיד את ציבור ההולכות

מ. אבידור:

לחמינרית ולהפנותן לכיתות הוראה.

כמה מורות דתיות טיימו סמינרים בשנה

העברה - כ-70 אשר 11 מהן נקלטו.

חאלה חברת-הכנסת צברי בדבר ההסארות -
ישנו כאן דבר עיקרי והוא: ביטול ההסארות גם אם לא נעשה דבר בחטח
זה, הרר ההסארות מ יאה רק נזק. אולם אנו נוקטים גם בכל ההמלצות
החיוביות. אנו עוסקים בבדיקות סטטולוגיות ומיחדלים שלא יכנסו
לבית-הספר ילדים צעירים מדי, מקפידים על ביקור סדיר, בדיקת
כחוננו של התלמיד, בדיקת התאמתו לכיתה, היעורי עזר לתלמידים
נזקקים - אנו דואגים לכלול בתקציב סכום ניכר יותר לכיתות
עזר.

המגמות החדשות בבתי-הספר התיכוניים -
ישנן מגמות רבות בבתי-הספר התיכוניים, כ-11 במנין. כיצד
נוצרת מגמה חדשה? באה הנהלת בית-ספר תיכוני ואומרת, כי היא
רוצה במגמה אחרת. אזי הפיקוח בודק את הדברים ומתאים את התכנית
לבחינות הבגרות. השנה פתחנו סתי מגמות חדשות אשר האחת היא מגמה
מזרחית שמטרתה להכין את תלמידי בתי-הספר התיכוניים במידה מספיקה
וברמה רצויה, בידיעת תרבות ארצות המזרח התיכון ובגיאוגרפיה.
תלמידי מגמה זו יחוייבו בבחינה בערבית ובחולדות האימלם. אנו
הצענו להם חלוקת מערכת השעות לכיתות ט', י' ו-יא'
כדי שיוכלו להקדיש יותר זמן לערבית. כן
הצענו מערכת שעות למגמה החקלאית.

האם הגיעו תלונות מצד הנבחנים בחינות
אכסטרגיות על טאחו את הבחינות עד לדצמבר - אנו כבר הדגחתי
פעם לאי-אפטר אחרת לו סדיר את הדבר מזום טאין לנו מספיק בוחנים
בארץ. את תלמידי בתי-הספר התיכוניים נבחנים בסוף מאי אזי הבוחנים
גומרים עבודתם בנובמבר ואפטר טוב להעסיקם בדצמבר. רוב הנבחנים
החיצוניים הם אנשים מבוגרים ואינני חושב לדבר זה מעורר בעיה.
על-כל-פניה אנו לא קיבלנו כל תלונה בקר לכך.

נחאלנו את צריך לקחת מורים ערבים כדי
ללמד את הקוראן - מקצוע זה הוא מקצוע דת.

חבר-הכנסת ארם חאל בדבר ספרי לימוד
לבתי-הספר הערבית - זוהי שאלה קשה מאד והיא רחוקה מלמצוא את
פתרונה בבתי-הספר העבריים. ספרי הלימוד הערבים מזכירים את
ספרי הלימוד בראשית בית-הספר העברי. יש צורך באנשים שיחברו
ספרי לימוד ערבים. הצלחנו עד עתה להוציא לאור מקראות לכיתות
א', ב' ו-ג'; כן אין מחסור בספרים לכיתות ז' ו-ח', כי לא קשה
לחבר ספרים ערבים ועבריים לכיתות ז' ו-ח'. בערבית יש מבחר של
הקלסיקונים הערבים; הקוסי הוא לחבר ספרים לכיתות ד', ה' ו-ו',
כי פה צריך להיות לא רק מורה מחונן ולכן אנו מתחבטים בכל
המקצועות. אמנת נחאר בארץ מלאי של ספרי לימוד בערבית מתקופת
המנדט אשר אי-אפטר להסתמם בהם. אין זו חאלה תקציבית, אבל איננו
מוציאים לאור ספרי לימוד בערבית מפני שהוצאת ספר נמכת חנים.
אנו יושבים עתה על ספרי הגיאוגרפיה וההיסטוריה; בספרי החשבון
מתקופת המנדט אפטר להסתמם. הקוסי העיקרי הוא בהוצאת ספרי
היסטוריה ובכך עוזרים לנו אנשי האוניברסיטה.

חאל חבר-הכנסת ארם מה גורל מסיימי
בתי-הספר התיכוניים האינם נקלטים באוניברסיטה ובטכניון - רובם
הגדול הולכים לצבא, חלק ניכר הולך להתיסבות דרך הנח"ל, חלק
7/...

מ. אבידור:

מהבנות הולכות לסמינרים וחלק נקלט בכל ענפי החיים.

האלה חברת-הכנסת רזיאל-נאור בדבר
תכנית הלימודים בבתי-ספר לנערים עובדים - כאן היתה עבודה
קשה יותר מאשר עריכת תכנית לבתי-הספר היסודיים, כי בבתי-
הספר היסודיים היה על מה לבנות והיה נסיון של שני דורות ויה
נסיון פדגוגי בחוץ-לארץ בשעה חלגבי בתי-הספר לנערים עובדים
חסרו מלוטת התנאים הללו: לא היתה בנמצא תכנית לימודים. זרם
העובדים הדפיס עמודים אחדים, אבל לא היתה תכנית מס. כן לא
היה נסיון מחפיק ואין ללמוד מהנסיון בחוץ-לארץ. לכן הקושי
הוא גדול יותר ומשום כך אנו נוהרים מהדפסת התכנית. עתה נמצאת
התכנית בהדפסה ויהיה זה נסיון מוקדם. יחסם 11.000 תלמידים.

אשר לענין התלבושת - יש אצלנו
פקפוקים חמורים מאד לגבי התלבושת האחידה בבתי-הספר היסודיים
מסתי בחינות, ובעיקר, פדגוגית המהווה בעיה בכל ארצות העולם.
כן יש כאן בחינה כלכלית כפולה. עתה חוקרים אם הדבר ניתן לביצוע,
כי אין כאן סאלה של אספקה לילדים רבים, אלא זוהי האלה פדגוגית
בבתי-הספר היסודיים.

אשר לענין התלבושת האחידה בבתי-הספר
התיכוניים - לא יצאו כל הוראות בנידון זה ממשרד החינוך
והתרבות ויחסם בתי-ספר תיכוניים במדינת ישראל אשר מזמן יש להם
תלבושת אחידה. למשל, לבית-הספר הריאלי יש כל הסגנים תלבושת
אחידה. כל בית-ספר כינס את ההורים ושאל את דעתם והדבר הונהג על
דעת ההורים. כאן אין הכוונה לתלבושת אחידה לכל הארץ אלא לכל
בית-ספר מקום שיחנה גנדרנות רבה בבתי-הספר ונאופן כזה יילחמו
בגנדרנות בתוך בית-הספר - דבר העובר כל גבול, ובעיקר, בערים.
בכל מקום שההורים יתנגדו - נדון בכך.

האלה הכוונה תלמידים בתל-אביב לבתי-
ספר תיכוניים עירוניים או אחרים - אין משרד החינוך והתרבות
חושב שהוא צריך להחריב בענין זה. בתל-אביב, כמו בחלקים אחרים
של הארץ יש מקום להרחבת החינוך התיכון ולקליטת תלמידים נוספים
בתל-אביב. אין הפליה בחקר לימוד לגבי תלמידים הנכנסים לכיתות
ט' בין אם זה לבתי-ספר תיכוניים עירוניים או לגמנסיה "הרצליה".
ישנו סכר לימוד אחיד בכיתות ט'. אולם יש וההורים מבכרים בית-
ספר תיכון עירוני על בית-ספר תיכון אחר, אבל אין כאן ענין להכוונה
מתוך כפיה.

מי קבע את תכנית הלימוד בבתי-הספר
התיכוניים? לבית-הספר התיכון העברי בארץ אין עדיין תכנית
לימודים אחידה. יחסן תכניות לימודים בבתי-הספר הוותיקים כמו,
הגמנסיה "הרצליה", בית-הספר הריאלי, או בתי-ספר אחרים. אבל לא
היה צורך בתכנית לימודים, כי רוב בתי-הספר התיכוניים היו
ותיקים ובחינות הבגרות עם התכנית המפורסמת ממילא קבעו דפוסים
לכל המקצועות. היו ודאי הבדלים מסויימים, אבל הם נתנו את
המסגרת. אולם עם צמיחת בתי-ספר תיכוניים רבים שאין להם מנהלים
אף אנו הרגסנו בצורך זה. לכן עשינו בסנה מעברה צעד ראשון:
פרסמנו בפעם הראשונה חלוקת הטיעורים בסבוע בכל המקצועות. בתי-
הספר הוותיקים ביקשו זאת ובתי-הספר הקטנים קיבלו את הדבר בכרחה.
נוסף לכך הוכנו בסנה מעברה כמה וכמה ועדות לעריכת תכנית לימודים
במקצועות החוננים. רוב הוועדות סיימו עבודתן ואנו מקווים תוך
3 - 2 חודשים להדפיס את התכנית בסטנסיל לרוב המקצועות ונסלח אותן
לבתי-הספר לנסיון. כמובן מחברי הוועדה יקבלו העתקים מזה.

מ. אבידור:

מי הרשות להסתלמות מורים - רשות זו
היא מורכבת מנציגי משרד החינוך והתרבות, מרכז הסתדרות המורים
באופן פריטטי. כן יתכן ויסתתף נציג כל בית-הספר לחינוך חליד
האוניברסיטה מיום סגום הם עוסקים בביצוע הדברים במידה רבה, עד
להקמת הרשות הזו ישנה ועדה מסותפת למשרד החינוך והתרבות ולמרכז
הסתדרות המורים. ישנה עבודה ענפה בחטח זה של הסתלמות המורים
בכל המחוזות ובוועדי הסניפים של המורים.

הנסתימו הפעולות להסתלמות מורים
האינן ממסלחיות - אנו מצווים להפסיק את עבודת הכשרת המורים
האינה ממסלחית. הכשרת המורים היא בידי הממסלה. הסתלמות המורים -
תבוא ברכה על כל מי ינספל בזה. פעולה הסתלמות חלא חראה בעינינו -
לא נתמוך בה בכסף. אין לנו הזכות לעשות מונופולין על הסתלמות
המורים. היו הרבה מאד פעולות הסתלמות המתחילות עתה. המרכז
לתרבות וחינוך מקיים קורסים להסתלמות; היו לו קורסים להכשרת
מורים חכבר עברו אלינו. היו אלה קורסים לחקלאות ולמלאכה. אם
הם עוסים קורסים כאלה להסתלמות, הרי אנו מביטים על כך בעין
טובה. אבל אם נעסים קורסים להסתלמות מטעם גופים אחרים - אנו
מתנגדים לכך. אולם מספרם של הקורסים האלה להסתלמות קטן וזהו לכך.
נניח, אם יערכו קורסים למתמטיקה גבוהה למורי בתי-הספר היסודיים -
לא נתמוך בהם; אם ייערך קורס סיום לו נטיה פוליטית - לא נתמוך
בו.

חברת-הכנסת תלמי האלה מה קובע את
הסיוע לסטודנטים הכשרון או המקצוע - הסיוע לסטודנטים באוניברסיטה
ובטכניון נקבע על-ידי המוסדות האלה. משרד החינוך והתרבות תרם חנה
חנה מספר סטיפנדיות, ובתינו את סטיפנדיות, למשל,
לאוניברסיטה קבע סיוע לתת עדיפות לסטודנטים המצטיינים בחינוך ובהוראה.
האוניברסיטה והטכניון מחלקים את הסטיפנדיות לפי הכשרון והצטיינות
בלימודים.

מי עושה את הרגולאציה בפקולטות -
הרגולאציה נעשית על-ידי החכל היחיד של הסטודנטים
והראיה לכך - נפוצה המועה בארץ היום יותר מדי מהפנטים וכתוצאה מכך
ישנה חשנה ורידה ניכרת בפקולטה למחפטים וישנה עליה בפקולטות
אחרות ורב מספר הסטודנטים ההולכים למדעי היהדות והאוניברסיטה
מתקשה בקליטתם כי אין מספר מספיק של מרצים לסמינריונים.

כן שאלה חברת-הכנסת תלמי האם יוכלו
להנות מעזרה מסויימת בקבלת הסכלה אנמי ההתייבות בנגב - היא לא
היחה בכנסת כאשר הובא חוק בן-אטר.

אמר לענין אספקת סרטים חינוכיים -
משרד החינוך והתרבות עושה מחוץ בכיוון זה ועל המרכזיה הפדגוגית
היה למיין את הסרטים. עתה נפתחה כבר הספרייה של הסרטים החינוכיים
ואם תבוא בקשה מסויימת מאיזה שהוא בית-ספר נוכל למלאה.

חברת-הכנסת פרטיץ שאלה מה עושה משרד
החינוך והתרבות לקראת העת חידום - מר אסיית חנה הלימודים היו לנו
דיונים עם הצבא וקיימת ועדה מיוחדת אחר בה מיוצגים הצבא והג"א
בקשר לענין המקלטים; כן נתקיימה ימיבה של ראשי אדויות המקומיות
יחד עם שר הפנים וילאנו טיפול בענין זה. אנו משלבים חלק מהחכנון
הזה בשיעורי התעמלות ועוד.

חברת-הכנסת נצר שאלה בקשר לתכניות
הלימודים הקשורות בעונות העבודה ומה המחלבה בענין זה - חנים
רבות מטפלים בכך ולהתאים את החופט לעונות העבודה. הדבר היה

מ. אבידור:

מקובל בכת-הספר הערבים. א לם לא רק שאנו נתקלים בהתנגדות נמרצה מצד הסתדרות המורים אלא בכל זאת הבעיה אצלנו טונה מאחר היתה. נניח, בתקופת המנדט רוב בתי-הספר בישוב הערבי חם בכפר וכמובן שחם החופש מותאם לעונות העבודה בכפר. אולם אנו נגשים לפתרון חלקי של הבעיה. כן יחגה בעיה מסוימת של חופש במוסדות קיבוציים מפני שחם עובדים כל המנה. עתה ישנו מהא-ומתן ונרשה קצת לחנות את החופש. ברור שיש הבדל בין פטיש לרמת-גן וישנה תנודה שנה שנה מן העיר לכפר ולהיפך ויש לחאם בין דרישות המורים. מכל מקום הפתרון קצת מאתנו והלאה.

עתה ברצוני להעיר מספר הערות לדיון. חבר-הכנסת רפאל קבע שבדברי היתה הרגשה של סביעות רצון. כמובן שיכולתי להאריך בכל הקטנים והבעיות ואין זה מספיק. אבל המציאות שהוטלה עליה היתה לציון ולהביא דין-וחשבון על פתיחת שנת הלימודים; ואני מצוין בהיפוך כי למרות הקטילות האובייקטיביות והאחרים ישנה התקדמות. היא אינה מניחה את דעתנו.

חברת-הכנסת צברי גם כאלה וגם העירה לגבי המורים הערבים והמורות הערביות וסאלה מדוע פיטרנו 120 מורים וקיבלנו חזרה 80 ונרמנו להם עינויים וסבל של חודשים. אנו מביאים בחשבון את הסבל והעינויים גם של הילדים. 120 המורים שפוטרו אף אחד מהם לא היה מורה מן המניין, היו אלה מורים ממלאים מקום. מורה ממלא-מקום נקרא אצלנו מורה שיש לו פחות מ-10 שנות לימוד. 120 המורים שפוטרו באופן מוצע יש להם 7 שנות לימוד, יש מהם כאלה שעבדו מראשית הקמת המדינה ויש להם בממוצע ותק של 3,5 שנים. רובם או כולם אין כל של הצדקה שיהיו בתוך כתיב בית-הספר. פיטרנו את 120 המורים, וזאת לאחר שהזרנו אותם שיערמו לפחות לבחינות ואף אחד מהם לא התחיל להתכונן לכך. אמרנו, כי במקום 120 מורים אלה ישנם 170 מסוימי בתי-ספר תיכוניים ערבים אשר אנו יכולים לקחת אותם. בהתאם לתקנות אנו חייבים לשלוח מכתבי פיטורים חודשיים לפני סוף שנת הלימודים. חודשיים לפני סיום שנת הלימודים לא ידענו את מי מתוך 170 הסטייסים נוכל למנות כמורים, כי רבים מהם נכסלים ורוצים ללכת חזרה ללמוד. לכן מתוך 170 המסוימים יכולנו למנות רק 40 וראינו שאין לנו מורים אחרים קיבלנו חזרה נדאבון לג 80 מורים מאלה שפיטרנו. אבל לחמחמנו יש כבר תוצאות לפעולה זו ולמעלה ממחציתם הודיעו, כי הם נרשמו לבחינות. - טובת הילדים דרשה זאת מאתנו.

אחר למורות ערביות - אין לנו מורות ערביות מוסלמיות. אין זו סאלה כספית, אבל אין לנו אפשרות להשיגן. בקרב מסוימי בתי-הספר התיכוניים הערבים אין בנות מוסלמיות אלא נוצריות. בחנה-העברה עליה על לבנו רעיון בלתי-פדגוגי והוא: לקחת נערות מוסלמיות חגמדו 8 - 7 כיתות ולחת להן הכשרה של שנה אחת ולא יכולנו למצוא נערות מוסלמיות שהוריהן ירשו להן ללמוד. יש לנו סיכויים להטבות הקרובים יבואו 25 תלמידות ואנו הכינונו פנימיה ל-40 בנות ואם תבואנה אותן 25 תלמידות מוסלמיות נוכל לשפר את המצב. אנו סתפקים בפנימיה זו בהשכלה של 8 כיתות.

חברת-הכנסת צברי אמרה בהערותיה, כי מורה אקדמאי המלמד בבית-ספר יסודי יש לתת לו מחכורת אקדמאית - הדבר הזה מתממם עתה ואנו מקווים שיהיה זה התיקון הראשון בהעלאת המחכורת.

חברת-הכנסת רוזאל-נאור סאלה בקרר למי יכת תלמידים לכיתות-מכונות של המינורים - כיום יש כבר

מ. אבידור!

כ-1000 תלמידים בכיתות ההכנה לסמינרים. אנו רוצים להגדיל את מספרם בחתי דרכימ: 1) הנפתח כיתות הכנה בסמינרים האין להם כיתה כאלה; 2) לא רק נבטל את סכר הלימוד, אלא אולי על-ידי מתן הלוואה, כלומר, הנטיה שלנו היא אם המדינה תכנס יותר ויותר בעול ותיתן תמיכה גדולה ותחמוך בהתנקה בחי-הספר האיכוניים, הרי הצעד הראשון הוא בהגדלת מספר התלמידים במכונים. על-ידי-בך נוכל לקבל הגדלת מספר הנכנסים להוראה.

חברת-הכנסת רזיאל-נאור עמדה על כך שיש לזכות בחסלום נוסף. את אלה החולכים להוראה למקומות קטים - המורים החולכים לערבה מקבלים תוספת ערבה. אולם יש לזכור, כי רוב המקומות במדינה הזו הם קטים, כי אחרת אנא אנו באים.

העירה חברת-הכנסת נצר, כי יש לפתור חשנה את שאלת הגן - אנו עושים נטיונות בשטח זה, אבל איננו מתחייבים לפתור בעיה זו הסנה. כן איננו חושבים לנוכל לפתור את שאלת החינוך התיכון בסנת חס"ז.

שאלת הצירוד לבית-הספר התיכון - אנו נותנים לכל כיתה בבית-ספר תיכון סכום של 190 ל"י וכל הכסף מוצא אך ורק לצירוד. כן איננו נותנים את הכסף אלא אם אנו מקבלים רטימה מהו הצירוד שיש בדעתם לרכוש בכסף זה.

שאל חבר-הכנסת סנה על מספר הילדים בגילאי הגן הנטארו מחוץ למוסדות החינוך - מספרים מדויקים אין. אולם בארצות בהם לימוד חובה קיים 100 חנה ולפי הסטאטיסטיקה של משרד החינוך הבין-לאומי ביותר מ-50 ארצות, הרי 92% ממספר הילדים בכל הארצות מבקרים בבית-ס"ס. הם גם מציינים את הסיבות לכך: המחסור במורים בעונות חקלאיות. אצלנו נערך מחקר בסנה שעברת על-ידי לשכת היעוץ שליד משרד ראש הממשלה, ומר גרוס שהדוא המנהל של המכון לפריון עבודה בישראל, חקק את הביקור הסדיר בארץ והתברר, כי 95% מהילדים בגיל 14 - 6 שנים מבקרים במוסדות חינוך. הוא כלל גם את החינוך הערבי. בארצות הברית גיל חינוך חובה הוא 16 - 7 שנים ובאנגליה - מגיל 5 שנים. כלומר, אצלנו באמת ביקור סדיר כמעט ב-100%. מדוע אצלנו שאלת הביקור הסדיר קלה יותר מאחר בארצות אחרות? כי אצלנו אין יוזמה של תלמידים שאינם מבקרים בבית-הספר. הבעיה היא של תלמידות מוסלמיות. אני צריך לציון, כי הירידה היתה בסנת חסי"ד, חס"ו, אבל כבר חלה עלוה. זוהי בעיה של חינוך ההורים. היה עלינו להסיב על שאלון של האו"ם מהו מספר הכנות בגיל 14 - 6 שנים המבקרות בחי-ספר בישראל ולא רק מהמספר הרבה יותר גדול מאחר היה בתקופת המנדט, אלא הוא עולה על כל ארצות ערב ומצרים חסם מגיע האחוז ל-35 ואצלנו למעלה מ-50%; בביתות הנמוכות הוא הגיע כמעט ל-100% בבית-הספר הערבי הממסלתי וגם של העדות הדתיות הנוצריות. הגוף הזה מוריד את האחוז שלנו. אולם אם יש ביקור בלתי סדיר במעברות ובמחנות-עולים, הרי אין זה כמו בארצות אחרות שהורים חותים להכרה ואינם רוצים לשלוח את ילדיהם לבית-הספר. כאן הבעיה שלפעמים אין מורים. ראינו בנגב, כי באותם המקומות שהיו ענייני הכוונים והכותנה, הרי בכל מקום שיש מורה טוב אין חולכים לעבודה. אולם אי-אפשר לומר אצלנו, כי הילדים אינם מבקרים בבית-הספר. בארצות אחרות ישנו חוק האומר מהו ביקור סדיר, למשל, ילד חייב לבקר בבית-הספר 100 יום בשנה; בסקנדינביה ילד מבקר 3 פעמים בשבוע בבית-הספר, כלומר, 70 יום בשנה. אצלנו ישנם עד 200 ימי לימוד בשנה, אך אין לראות בענין זה מכת המדינה. אנו רוצים בתיקונים לחוק לימוד חובה ובוודאי נביא אותם בהקדם לנסת. על-כל-פנים קשה לחת מספרים

מ. אבידור:

מדוויקים, פרט למספר הבנות הערביות. עתה מחכה מר גרוס לאישורו של ראש הממשלה על מחקרו ואז יודפס הדבר.

שאלה חברת-הכנסת רזיאל-נאור בקשר

לענין קרית-ענבים ובית-נקופה - בית-הספר האזורי בקרית-ענבים מטמח את המסקים קרית-ענבים, בית זית, קרית יערים, ובית נקופה. היטוב האחרון ובית זית הם יובים נחשלים ואין בהם ועד. מחוסר ועד אין גוף סידורם את ההסתתפות בהחזקה. הנהלת בית-הספר בקרית ענבים דרשה מאותם ההורים שבניהם לומדים בבית-ספר זה הכר לימוד של 7 - 5 ל"י לחודש. הכוונת זה כולל יירותים, ספרי לימוד ומסעדה. הנהלת בית-הספר דרשה סכר לימוד מאותם ההורים שלדעתם הם יכולים לשלם, ואם הם לא יוכלו, לא יקבלו את הילדים לבית-הספר. כאשר נודע לנו הדבר סלחנו את מפקח המחוז שלנו יחד עם ראש המועצה האזורית "הרי יהודה" ועם המנהל המקומי של המוסד החינוכי האזורי כדי להפעיל לחץ על ההורים לפתור את הבעיה. מיד לאחר מכן הוחזרו כל הילדים ללימודים. החוק הקיים איננו מחייב את קרית ענבים ומעלה החמישה לספק חינוך חינם לילדי חוץ. כל הנסיונות של המפקח האזורי להקמת ועד בבית נקופה טיטפל בדבר עלו בתוהו ועד עכשיו נמככים המאמצים של ראש המועצה להקמת ועד בבית זית ובבית נקופה. אולם הילדים כולם לומדים וישנם הורים כאלה היכולים לשלם, ובעיקר, מאחר שאין חוק המחייב לקבל חינם ילדים מרחוק חינוך אחרת. מספר המקרים המוציאים הוא קטן. מכל מקום, כאשר אנו מומעים על דברים מסוג זה, ובהעדר חוק אנו מסתלים ליושב את הדברים. הילדים לא למדו יום או יומיים, אבל העתונות המטיחה לספר על כך 10 ימים.

פ. זואריץ:

שאלתי בזמנו, מיהו האחראי להגות חוק חינוך חובה? במקרה אני מסתפק ביחידות הוועדה הסוציאלית במעברה הבית-עם והמנהלת שאלה אם זה בסמכותה להפעיל לחץ על הורים וזאינם זולחים את ילדיהם לבית-הספר.

ר. צברי:

מה עמיתם בקשר לבי-הילדים הפרטיים בתל-אביב? הן היו מסקנות מסוימות בקשר לכך והיו צריכים לסגור גנים מסוימים, האם נעשה מסו?

א. ב. זיאל-נאור:

אחר לענין בית-נקופה מסתבר שההורים לא יוכלו. אולם במקום שאין ועד, הרי זהו ענין למחרד הפנים והוא האחראי לגבי יובים חסרי סטאטוס, ואם היטוב הזה נכלל בתוך המועצה האזורית, מוטלת עליה חובה מטעם מחרד הפנים.

מ. ארם:

האם מחרד החינוך והתרבות מוכן לעזור למורים הערבים להתלם? נאמר כאן שהם סרבו ללכת, כי פרוט אין להם אפשרות להתלם. האם אין אנו חייבים לעשות דבר-מה כדי לתת להם אפשרות להתלם?

ר. חסנר:

אני רוצה להשיב לחבר-הכנסת זואריץ: חוק חינוך חובה אומר, כי המדינה אחראית למתן חינוך, כלומר, המדינה והרשויות המקומיות אחראיות למומדות החינוך. החוק קובע פרוצדורה חלקית לגבי עברות ואומר שמנהל מוסד בו רחוק הילד והוא לא ביקר חבועימים, אזי הוא מולח מכתב רחום

ר. סטנר:

להורה ואחרי קובע ימים מיום מחלוח המכתב, אם אין תגובה, יכולות להיות באופן חוקי ואריאציות חונות. על-כל-פנים זוהי עברה. לפני כמה שנים הנהגנו פרוצדורה שהמנהל חולח מכתב לרשות החינוך המקומית הממונה עליו והעתק המכתב חולח להורה בצרוף הקבלה מהדואר ומצהיר, כי הילד ממשיך לא לבקר. אזי לוקחת רשות החינוך המקומית את המסמך הזה ומעבירה אותו למסורה ואפסר להעביר את הענין לחביעה פלילית. יית מקרים המחלחלים לעשות זאת על-ידי טיפול מונע. אולם מבחינה פורמאלית זוהי כבר עברה וענין לבית-מחפט החלום ויש כאן עונש של מאסר וקנס עד 20 ל"י.

י. סריד:

רשות החינוך המקומית סמונתה על-ידי סר הפנים או המפקח המחוזי הוא רשות

חינוך מקומית והם יכולים להגיד חביעה מטפטית.

(מופיע סר החינוך והתרבות ז. ארן).

היו"ר ס. פרסיץ:

אני רוצה לקבל בברכה את סר החינוך והתרבות ז. ארן ולאחל לו הצלחה מלאה בתפקידו. התפקיד איננו קל ואנו נעזור לו כמיטב יכולתנו, אם גם לא פעם נטרידו בטאלות סבוכות ומסובכות. אבל רצוננו טוב יחד אתך ועם מארד החינוך והתרבות לקדם את העבודה. בעבודה מסותפת וברוח טובה בלי כל ספק אחת תצליח.

ז. ארן:

נדמה לי, כי אין צורך כלל להציג את עצמי. בסבועות ראשונים אלה אני מתחנך וברגע הארגיט שקצת חדרתי וצללתי לתוך הענינים בוודאי אהיה נוכח לעתים קרובות בעבודת הוועדה. הערכתי תמיד וגם אעריך בעתיד את עבודת הוועדה ואת מסרד החינוך והתרבות ובוודאי תהיה עזרה מסותפת וקסר בעבודה. מתוך מבט ראשון במסרד זה, הרי לדעתי, אחרי מסרד האוצר זהו אחד המסרדים הקסים ביותר. אולם בינתיים אני צולל למעמקים.

י. סריד:

אני רוצה להשיב לחברה-הכנסת נצר מה עושים כדי שלא תהיה נסירה מבתי-הספר ולא יהיה צורך בערים הגדולות לקיים בית-ספר לנערים עובדים וכלא יהיו אצלנו תלמידים שלא גמרו בתי-ספר יסודיים - הנסירה בערים הגדולות פוחתת והולכת. אולם אותם התלמידים שהתחילו ללמוד לפני חוק חינוך חובה שהותקן בסנת ח"ט, הרי אנו עומדים רק בסנה הסימית להנהגתו ואין לנו עדיין בוגרים שהחלו ללמוד לפני חוק זה. בלי כל ספק הגדיל החוק את מספר התלמידים בכיתות הנמוכות וסם הגענו ל-100% של מבקרים ואנו רואים מספר מסיימי כיתה ח' גדל והולך. הסנה גמרו 13.000 תלמידים את כיתות ח'. ביסובי-עולים שרם הגענו לכי תה ח' וכאשר נגיע, יגדל מספר המסיימים - זוהי הוכחה שהנסירה הולכת ופוחתת.

היו"ר ס. פרסיץ:

האם בדקתם את השאלה של עליות תלמידים מכיתה לכיתה?

י. סריד:

אחד האמצעים להפחית את הנסירה זוהי החלטתנו בענין ההסארות. היו מקרים

י. חריד:

רבים חילדים נהרו מפני הנסארו חנה נוספת ולפעמים הנתיים נוספות בכיתה אחת; יש והתלמיד מגיע לגיל 14 חנה והוא עדיין בכיתה ח'. אזי מחפץ לו הילד דרך להפריד מעל בית-הספר, יש והוא גם מתחיל לעבוד בגיל זה וההורים רוצים לראות בו עזר למשפחה. התקנה שהתקנה על הפחתת ההסאות עד כדי מינימום תהיה בלי חפץ גורם חרוב למניעת הנסירה, כי אנו מעונינים שהילדים יגיעו לכיתה ח' גם אם הם לפעמים מפגרים. עתה פנינו למפקחים המחוזיים וביקשנו ידיעות על גורל ההסאות וכמה מן התלמידים נסארו חנה בהתאם להוראות שנתנו ונבדוק אם ההוראות קוימו הלכה למעשה, ומהן אחוז הנסארים לפי הכיתות הסונות. כאשר נקבל את החומר הזה נביאו לידיעת חברי הוועדה ונוכל לראות בכמה התקדמנו.

היו"ר ס. פרסיץ:

ד"ר אבידור דיבר על כך שאחת המכות של החינוך הסדיר אצלנו היא תנודת התלמידים המונעת את הביקורת על החינוך הסדיר בהתאם לריסוס. אני חואלת את הדברים כיון שהדגשתי כל הסנים שלא די בזה סנקבל את תנודת התלמידים כמכת המדינה ולא רק נבדוק את המומנטים הפסיכולוגיים לנסירת התלמידים, אלא נבדוק כמה מאותם התלמידים הלמדו בכיתה ג' והיו צריכים לעלות לכיתה ד' אינם נמצאים בבית-הספר, נניח, בבית-ליד. כיצד אפשר לפתור את הבעיה הזו?

י. חריד:

אנו יודעים שיש לידי הסדר עם מרכז המחקר ועם הוועדה השלטון המקומי ואנו מכינים כרסמת לכך. יסנן הצעות שונות וטרם קבענו את הדברים באופן סופי ומה היא הסיטה בה נבחר. המטרה היא שתהיה כרסמת של כל ילד החייב בלימוד חובה בכל רשות מקומית ותכוא הודעה מצד הלחכה המרכזית לסטאטיסטיקה או ממרכז המחקר של כל ילד סיעבור, נניח, מבית-ליד לתל-אביב ונצטרך למחוק את חמו בבית-ליד ולחפשו בתל-אביב. אז נדע בדיוק מהו נדידת התלמידים. לכן אציע שלא נכנס עתה לדיון זה, כי אנו מתכננים עדיין את הדבר.

היו"ר ס. פרסיץ:

אני מקבלת את ההודעה הזו וארשה לעצמי להציע בחכוע הבא דבר המקובל בהולנד ובחוויצריה ונדמה לי, כי הדבר יוכל להתאיר גם לנו.

י. חריד:

בחכוע הבא נביא בפניכם את כל ההצעות שהובאו בפנינו.

אשר לדברי חבר-הכנסת רפאל סהצביע על המצב הקשה בו נתונים בתי-הספר בירושלים - אנו יודעים זאת היטב. בירושלים קיים מצב מסונה: מצד אחד - אין מסמרת סניה, דבר שקיים בתל-אביב וחיפה. אולם מהצד השני - המסמרת הראסונה אינה טובה. יתכן וצריך להרכיב מסמרת סניה בכיתות מסודרות מאשר מסמרת אחת במרתפים. ירוסלים מעסיקה את משרד החינוך והתרבות יותר מכל רשות מקומית אחרת מפני שעל השלטון המקומי אינו יכול להתגבר על הבעיה הזו והיא כלולה בתכנית המליון ל"י עליה דיברתי כבר, ואשר משרד האוצר עומד לאשר כדי לשל את הכיתות הקטנות. נדמה לי, כי סכום של 600.000 ל"י יינתן לירושלים. בטכום זה נוכל לבנות 6 בנינים. בנין ראוי לחמו בירושלים צריך לעלות 200.000 - 180.000 ל"י. אנו חושבים לבנות סני בספר ממלכתיים, סניים - ממלכתיים-דתיים וסניים - מוכרית של אגודת ישראל. תהיה זו הקלה גדולה בירושלים, גם העירייה יושבת על המדוכה הזו וחושבת כיצד לחקן את מצב הדיוור. הקוסי הוא בבתי-הספר של אגודת ישראל. בסנה מעברה

י. סריד:

בנינו 4 בנינים בפרברי ירושלים והמצב הוטב. אולם במרכז העיר המצב אינו מחביע רצון.

תנאים מיוחדים להסתלמות המורים הערבים - אין זה נכון שלא איפשרו למורים הערבים להסתלם. במסך החנים הללו הוצאנו מורים מבית-הספר ל-4 - 3 חדשים להסתלמות, וכל מורה הוצאנו מבית-הספר לחם הסתלמות, היינו מטילים חובה על המורים הנשארים למלא את מקומו כדי לאפשר למורה היוצא ללמוד. היעורי הסתלמות היו מתקיימים ביפן בפנימיה.

מ. אבידור:

את הפנימיה היינו צריכים להקים בסביבות תל-אביב, כי כאן אפשר למצוא מורים יהודים היודעים ערבית ויכולים ללמד טבע, מתודיקה של ההוראה, חשבון ועוד, בטעה האיננו יכולים למצוא מורים ללמד ביהר חלקי הארץ. כן יש בסביבות תל-אביב בתי-ספר מסודרים שאנו רוצים כי יבקרן בהם. חשבנו להקים פנימיה כזו בנצרת, אולם הם אנו מקיימים לימודים בקיץ. לא היתה עבודת הסתלמות בקרב המורים היהודים כאשר היתה בקרב המורים הערבים. למעלה ממחצית המורים הערבים עברו קורסים להסתלמות במסך 4 - 3 חדשים וייאמר להבחנת כל המורים חכל אחד חיכה לתורו ואין הצדקה לומר להעביר את הפנימיה למקום אחר. אותם המורים שפוטרו לא הראו התחלה של יזמה בטעה טאמרנו, כי אלה היפנו אלינו - נעזר להם.

י. סריד:

למורים הערבים נתנו תנאי הסתלמות טובים יותר מאשר למורים העבריים. נוצר סוג של עזרה הדדית, כי המורה הנשאר צריך למלא את מקומו של המורה היוצא להסתלמות ומחר המורה החוזר מהסתלמות צריך למלא את מקומו של המורה האחר. אם גם היינו רוצים לחלוח ממלאי מקום לא היינו מוצאים אנשים מתאימים. המורים הערבים אינם יכולים להתלונן. יש בין המורים שפוטרו כאלה שטרם הגיעו למדרגה כזו שירצו ללמוד ויוכלו לשבת בבית ולקרוא ולהסתלם, כי אין אלה רק לימודים בסמינרים אלא יש גם להכין עבודה בבית. לכן במידה שנוכל להסתחרר מהמורים הללו - תהיה זו ברכה לחינוך הערבי.

אשר לענין התלבוסת האחידה - רצינו לדעת על מצדי המרד וקיבלנו ידיעות ממנהל מחלקת החינוך של עיריית תל-אביב. מרד זה מצטמצם בכיתות הסמיניות ולא בקרב הבנות אלא בקרב הבנים. הבנות כולן באו בתלבושת אחידה. בכל בתי-הספר העירוניים כבר תפרו את התלבושת והדבר מצטמצם בחני בתי-ספר ומונה בערך 20 תלמידים. גם כאן אומרים שההיקף הולך ומצטמצם. יוצא איפוא, כי עד אשר הכנסת השפל בענין - הוא יגמר. למעשה עולה חליפה 14 ל"י. כל אחד עוסק חשבון שהוא זקוק לתחילת חליפות המסתכמות בסך של 30 ל"י. אפשר להלם עבודת חליפה אחת ב-7 תשלומים. עתה מעיד מנהל מחלקת החינוך של עיריית תל-אביב, כי לפתע החלו הבנים דואגים להורים ולא ההורים הם שבאו בתלונות, אלא הבנים אומרים כי תלבושת זו היא רק ל-4 חדשים, כי עם תחילת הקיץ הם רובצים על הבחירות בבית ואחר-כך ילכו לצבא ואין להם צורך בתלבושת זו. אולם התלבושת היא מכנסים כחוליים וחולצה חבלת, ואם מורידים את הסמל אפשר להסתמם בה חלא כתלבושת אחידה. אני חושב כזו מערה שאין לה מקום, כי אם לא יקנו מכנסים כחוליים, הרי יקנו מכנסים אחרים.

היו"ר ל. פרסיץ:

העירייה הסתדרה עם כל הסמכים היסודיים לתת מספר חליפות חינוך אין כסף למקרים סוציאליים, כדי שלא תעמוד האלה על קניית החליפה והילדים יוכלו לקבלו חינוך. אלה שאינם רוצים לקבלה חינוך אין כסף מוכנה העירייה לתיתה ב-24 תלומים.

אחד לגני-הילדים הפרטיים - היתה ועדה מטעם מילוד החינוך והתרבות שהיתה צריכה לבדוק את הדברים והגישה הצעות ונעשה מירון מסויים ועלינו להתנות את מתן ההיכר בגנים מסויים לאחר שיתנו הירושים מסויים שאם לא כן יח לסגור אותם. וי"ה הגורסים שאפשר לתת להם את ההיכר מפני שגם כאן מתעוררות המון בעיות עם סגירת הגנים. אנו קיבלנו את מסקנות הוועדה ויהיה עלינו להחליט כיצד לנהוג.

א. רזיאל-נאור:

אני חושבת שכל הגישה לענין התלבושת האחרונה אינה נכונה. אי-אפשר לחייב באקלים שלנו הילד תהיה רק תלבושת אחת, ואי-אפשר לחייב תלמיד המחלקה הסמינרית ללבוש ידוע עד מעל לראש היכנס בכל ערב את תלבושתו. לכן אני חושבת שישנה הצדקה ידועה לעובדה שתלמיד זקוק ליותר מתלבושת אחת. אני חושבת שעיריית תל-אביב בתיתה הוראה זו היתה קצת נמהרת. בכלל בכיתה הסמינרית יש סמך מספיק חומר נפץ וי"ה די בעיות. לכן היה צריך להתחשב בכל זה ולא להתלהב יתר על המידה. בוודאי שהילדים דואגים לו וריהם ועתה מדובר על העלאת חכר הלימוד, הרי גם ענין התלבושת הוא בעיה ואין ממדי המרד נקבע לפי מספר המסתתפים בו. אינני חושבת שעל-ידי הבאת הענין לוועדה הסכסוך מתחשל. כן אינני יודעת אם היתה רשות ללח את התלמידים הביתה מסוים שלא הופיעו בתלבושת. נוסף לכך יש לזכור שלכל החיבון הזה מצטרפים סכומים של דמי ריחום, דמי חרבות על פעולות שאינן נעשות ואי-אפשר לבוא כך כלאחר יד.

אני חושבת שבעיה זו צריכה להכנס לסדר-היום של הוועדה ועל בית-הספר והעירייה לתת לתלמידים ללמוד.

היו"ר ל. פרסיץ:

דומני שהבעיה כבר חוסלה. אני חושבת שהעירייה צדקה בהחלט באומרה שאין זה ענין התלמידים אלא ההורים, וההורים לא באו בכל תביעות; והמכתב שנשלח על-ידי תלמידי המחלקה הסמינרית עשה רושם שזו אותם המכתבים המחקבלים מהמעברות הכתובים בעברית צחה; הם כותבים, למשל, האם תהיה זו ממסלת חוק או ממסלת חוד. אני חושבת שיש לראות את הענין כמחוסל ומסודר החינוך והתרבות בוודאי יעיר למי שלא היה בסדר בענין זה ואיננו צריכים לטפל בכך.

מ. ארם:

נניח שהכל בסדר, האם מותר על סמך זה לא לתת לתלמידים להכנס לבית-הספר?

היו"ר ל. פרסיץ:

אני חושבת שמסודר החינוך והתרבות נתן את תלבושתו אם מישהו עשה משהו שלא לגמרי בסדר מחני הצדדים והענין חוסל.